

*До разової спеціалізованої вченої ради
Дніпровського державного університету
внутрішніх справ*

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Кулініч О.О.
на дисертацію Южеки Романа Сергійовича на тему «Рішення Європейського
суду з прав людини як джерело кримінального права України», подану на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Як зазначає автор у вступі, з огляду на необхідність приведення вітчизняного законодавства у відповідність із нормами і принципами міжнародного права досить важливим постає проблема вивчення європейського законодавчого досвіду та європейської правової доктрини. Проблема формування джерел права у національній правовій системі вважається однією з найбільш нагальних і дискусійних в юридичній науці. Питання про те, що слід вважати джерелом права, який вигляд повинна мати ієрархічна структура джерел права, мають важливе не тільки теоретичне, а й практичне значення, оскільки вони виступають свого роду орієнтиром, дороговказом для суб'єктів правозастосування у правовій системі в цілому. Правові позиції Європейського Суду з прав людини займають особливе місце серед джерел, якими на сьогодні керуються національні суди та інші органи державної влади у своїй діяльності. Вони є результатом тлумачення норм Конвенції, а також відношенням Європейського Суду до певної правової проблеми, у тому числі правових питань у межах інститутів кримінального права. Розробка питань, пов'язаних із визначенням змісту практики Європейського Суду з прав людини як джерела матеріального кримінального права є актуальним напрямом розвитку вітчизняної юридичної науки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що здійснено одне з перших комплексних досліджень теоретико-прикладних проблем

визначення рішень Європейського суду з прав людини як джерел кримінального права України, в якому:

уперше:

- джерелами кримінального права запропоновано вважати такі правові позиції ЄСПЛ, викладені у його рішеннях, в яких дається тлумачення норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., а також дається оцінка змісту окремих ознак складів злочинів, передбачених національним законодавством, з позиції їх відповідності положенням норм Конвенції, як вони тлумачаться (розуміються, визнаються і конкретизуються) ЄСПЛ. В кримінально-правовому аспекті можливим є врахування правових позицій ЄСПЛ, зокрема з питань визначення змісту оціночних ознак, чіткості, зрозумілості і однозначності правової норми, тлумачення понять, що входять до ознак об'єктивної сторони складів різних злочинів, наприклад: житло, таємниця кореспонденції, приватне життя, сімейне життя;

- під імплементацією рішень ЄСПЛ запропоновано вважати взаємодію і взаємозв'язок усіх засобів, що використовуються суб'єктами міжнародного права для реалізації міжнародно-правових норм на національному і міжнародному рівнях, а також створення як на міжнародному, так і внутрішньодержавному рівні умов для такої реалізації цих норм;

удосконалено:

- положення про те, що цінність рішень ЄСПЛ полягає у тому, що вони (рішення) більш швидко, ніж інші кримінальні засоби, вносять корективи у процес правозастосування державних органів, удосконалюючи тим самим механізм кримінально-правового регулювання щодо гарантування конвенційних та конституційних прав людини;

- ідею про те, що положення Конвенції та правові позиції ЄСПЛ займають найважливіше місце серед джерел кримінального права України. Рішення ЄСПЛ (в частині сформульованих в них правових позицій), винесені як щодо України, так і інших країн, мають у вітчизняній правовій системі юридичну силу. Українська судова система поступово робить свій вибір на користь

забезпечення прямої дії рішень ЄСПЛ у внутрішньому праві, посилюючи тим самим їх вплив на розвиток правової системи в цілому;

набуло подальшого розвитку:

положення про те, що рішення ЄСПЛ мають обов'язковий для виконання характер не лише для учасників конкретного процесу, а й для всіх держав, які ратифікували Конвенцію. Механізм реалізації рішень ЄСПЛ є дещо відмінним та характеризується певними особливостями в кожній з держав-учасниць Конвенції;

Практичне значення одержаних результатів полягатиме у тому, що вироблені у дисертації положення і рекомендації можуть бути використані у правотворчій діяльності – для вдосконалення чинного кримінального законодавства, а також нормативно-правових актів, щодо розгляду судових справ національними судами; в науково-дослідній діяльності – як підґрунтя для подальшої розробки теоретичних основ імплементації рішень Європейського суду з прав людини у національне кримінальне законодавство; в практичній діяльності – для удосконалення правозастосовної практики тлумачення рішень Європейського суду з прав людини, в навчальному процесі – при викладанні курсу кримінально-правових дисциплін.

Основні теоретичні положення й висновки дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ, а також на науково-практичних конференціях різного рівня, основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 11 наукових публікаціях, з яких: 5 – у вітчизняних фахових виданнях, 6 – у тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення.

1. Автору слід чітко окреслити галузь права, яку він розвиває за рахунок імплементації рішень ЄСПЛ, оскільки наразі висновки роботи стосуються більше теорії права в цілому.

2. Під час захисту дисертації автору варто надати відповідь – чому досвід зарубіжних країн досліджених лише в межах матеріального кримінального права Чеської республіки, Франції та Німеччини.

Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне уявлення про роботу, не зменшують її наукової новизни та практичної значимості і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану раду для офіційного захисту.

За змістом дисертаційна робота Южеки Романа Сергійовича на тему «Рішення Європейського суду з прав людини як джерело кримінального права України», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, повністю відповідає спеціальності 081 «Право».

Загальний висновок. Дисертація Южеки Романа Сергійовича на тему «Рішення Європейського суду з прав людини як джерело кримінального права України» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі кримінального права і в цілому відповідає вимогам пп. 6,7,8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Роман Сергійович Южека – заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Рецензент:

**Завідувач кафедри теорії держави та права
ННІ права та інноваційної освіти ДДУВС,
кандидат юридичних наук, доцент**



Ольга КУЛІНІЧ

Підпис Почтового М.М. засвідчую:

Проректор

**Дніпровського державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України**



Олександр ЮНІН